

Cartea Urantia

<< [Capitolul 87](#) | [Părți](#) | [Conținutul](#) | [Capitolul 89](#) >>

Capitolul 88

Fetișurile, farmecele și magia

88:0.1 (967.1) CONCEPTUL de pătrundere al unui spirit într-un obiect neînsuflețit, într-un animal sau într-o ființă umană este o credință foarte veche și onorabilă, care a existat de la începutul evoluției religiei. Această doctrină a posedării de către un spirit nu e nici mai mult nici mai puțin decât *fetișismul*. Sălbaticul nu adoră în mod necesar fetișul; el adoră și respectă într-un mod foarte logic spiritul care îl locuiește.

88:0.2 (967.2) La început, s-a crezut că spiritul unui fetiș era fantoma unui om decedat; mai târziu, s-a presupus că spiritele superioare rezidă în fetișuri. Cultul fetișurilor a sfârșit așadar prin a încorpora toate ideile primitive despre fantome, despre suflete, despre spirite și despre posedarea de către demoni.

1. Credința în fetișuri

88:1.1 (967.3) Oamenii primitivi au simțit întotdeauna nevoia de a transforma în fetișuri toate lucrurile extraordinare; hazardul a dat deci naștere multor fetișuri. Un om este bolnav, apoi se întâmplă ceva, și brusc acesta își recapătă sănătatea. Același fenomen se verifică și pentru reputația multor medicamente și metode de tratament al bolilor la întâmplare. Obiectele legate de vise aveau cele mai mari șanse de a fi convertite în fetișuri. Vulcanii, dar nu și munții, cometele, dar nu și stelele, au devenit fetișuri. Oamenii primitivi considerau stelele căzătoare și meteorii ca indicând sosirea pe pământ a spiritelor vizitatoare speciale.

88:1.2 (967.4) Primele fetișuri au fost pietricelele care aveau anumite însemne, și, de atunci, oamenii au căutat întotdeauna 'pietre sacre'. Un colier era cândva o colecție de pietre sacre, o salbă de farmece. Multe dintre triburi aveau pietre fetișuri, dar puține dintre aceste fetișuri au supraviețuit, cum a făcut-o Kaaba și Piatra din Scone. Focul și apa figurau și ele printre primele fetișuri, iar adorarea focului și credința în apa sfințită mai supraviețuiesc încă și azi.

88:1.3 (967.5) Arborii fetișuri nu au apărut decât mai târziu, dar, la unele triburi, persistența adorării naturii a condus la credința în farmecele locuite de niște spirite ale naturii. Când plantele și fructele deveneau fetișuri, ele erau tabuuri ca hrană. Mărul a fost printre primele care s-au numărat în această categorie; popoarele levantine nu îl mâncau niciodată.

88:1.4 (967.6) Dacă un animal se hrănea cu carne omenească, el devenea un fetiș. În acest fel, câinele a devenit animalul sacru al perșilor. Dacă fetișul este un animal și dacă fantoma sălășluiește în el

în permanență, atunci fetișismul poate să tindă spre reîncarnare. Sălbaticii invidiau animalele în multe privințe; ei nu se simțeau superiori lor, și primeau adesea numele fiarei lor favorite.

88:1.5 (967.7)

Când animalele au devenit fetișuri, a urmat un tabuu asupra consumului cărnii acestor animale. Din cauza asemănării lor cu oamenii, maimuțele au devenit devreme animale fetișuri; mai târziu, șerpii, păsările și porcii au fost, de asemenea, considerate la fel.

88:1.6 (968.1)

Într-o anumită epocă, vaca a fost un fetiș; laptele ei era tabu iar excrementele ei erau foarte respectate. Șarpele era venerat în Palestina, mai ales de către fenicienii care îl considerau, la fel ca și iudeii, drept purtătorul de cuvânt al spiritelor rele. La numeroase popoare moderne, se crede încă în puterea de vrajă a reptilelor. Șarpele a fost venerat în Arabia, în toată India, și chiar de către oamenii roșii, cu dansul șarpelui din tribul Moqui. Anumite zile ale săptămânii erau fetișuri. Timp de veacuri, vinerea a fost considerată ca o zi cu ghinion, iar numărul treisprezece ca fiind aducător de rele. Numerele norocoase, trei și șapte, au provenit din revelațiile ulterioare. Patru era cifra șansei primitivilor, deoarece ei recunoscuseră devreme cele patru puncte cardinale. Ei considerau faptul de a număra vitele și alte posesiuni ca purtând ghinion. Anticii s-au opus întotdeauna recenzării, 'recensământul populației'.

88:1.7 (968.2)

Primitivii nu au transformat sexul într-un fetiș exagerat; ei nu acordau funcției de reproducere decât o atenție limitată; sălbaticii aveau gânduri naturale; ele nu erau nici obscene, nici lascive.

88:1.8 (968.3) Saliva era un puternic fetiș; se puteau alunga demonii dintr-o persoană scuipând pe ea. Cel mai mare compliment din partea celor bătrâni sau superiori era să vă scuipe. Unele părți ale corpului omenesc au fost privite ca fetișuri potențiale, în special părul și unghiile. Unghiile lungi de la mâinile șefilor aveau o mare valoare, iar resturile tăiate constituiau puternice fetișuri. Credința în cranii ca fetișuri explică o mare parte a activității ulterioare a vânătorilor de capete. Cordoanele ombilicale erau fetișuri înalt apreciate, și mai sunt încă și astăzi, în Africa. Prima jucărie a omenirii a fost cordonul ombilical conservat. Ornat cu perle, cum se făcea adesea, el a fost primul colier al ființelor umane.

88:1.9 (968.4) Copiii cocoșați sau infirmi erau considerați ca fetișuri. Se credea că lunaticii fuseseră loviți de lună. Oamenii primitivi nu puteau distinge între geniu și nebunie. Idioții erau fie bătuți de moarte, fie venerați ca niște personalități fetișe. Isteria a confirmat din ce în ce mai mult credința populară în vrăjitorie; epilepticii erau adesea preoți sau vraci. Beția era privită ca o formă de posedare de către un spirit; când un sălbatic trăgea o beție, el își puneă o frunză în păr, pentru a tăgădui responsabilitatea actelor sale. Otrăvurile și spirtoasele au devenit fetișuri; ele treceau drept lucruri posedate.

88:1.10 (968.5) Multe persoane considerau geniile ca personalități fetișuri posedate de un spirit înțelept. Aceste ființe umane au învățat curând să recurgă la fraude și la stratageme pentru a-și servi propriile lor interese. Se credea că un om fetiș era mai mult decât uman; el era divin, ba chiar infailibil. Și astfel conducătorii, regii,

preoții, profeții și șefii Bisericii au sfârșit prin a dispune de o mare putere și prin exercitarea unei autorități nelimitate.

2. Evoluția fetișismului

88:2.1 (968.6) Se presupunea că fantomele preferau să locuiască într-un obiect care le aparținuse în timpul încarnării lor. Această credință explică eficacitatea multora dintre relicvele moderne. Anticii au venerat întotdeauna oasele comandanților lor, și multe persoane mai privesc încă osemintele sfinților lor și ale eroilor lor cu o teamă superstițioasă. Chiar și astăzi, se fac pelerinaje la mormintele marilor oameni.

88:2.2 (968.7) Credința în relicve este remanență a cultului antic al fetișurilor. Relicvele religioase moderne reprezintă o încercare de a raționaliza fetișurile sălbaticilor și de a le înălța pe un loc demn și respectuos în sistemele religioase moderne. Se consideră ca fiind păgână credința în fetișuri și în magie, dar se găsește de cuviință să se accepte relicvele și miracolele.

88:2.3 (969.1) Căminul - locul focului - a devenit mai mult sau mai puțin un fetiș, un loc sacru. Sanctuarele și templele au fost mai întâi locuri fetișe deoarece morții erau îngropați acolo. Coliba fetiș a evreilor a fost ridicată, de Moise, la nivelul adăpostului unui suprafetiș, concept pe atunci existent al legii lui Dumnezeu. Dar israeliții n-au abandonat niciodată credința specială a canaaniților în altarele de piatră: „Și această piatră pe care eu am ridicat-o ca un

stâlp va fi casa lui Dumnezeu”. Ei credeau cu adevărat că spiritul Dumnezeului lor locuia în aceste altare de piatră, care erau în realitate fetișuri.

88:2.4 (969.2) Primele chipuri au fost făcute pentru a conserva înfățișarea și amintirea morților iluștri; ele erau, de fapt, monumente. Idolii au fost o rafinare a fetișismului. Primitivii credeau că o ceremonie de consacrare determina spiritul să intre în statuie. Tot astfel, când anumite obiecte erau binecuvântate, ele deveneau farmece.

88:2.5 (969.3) Adăugând a doua poruncă la străvechiul cod moral al Dalamatiei, Moise a făcut un efort de a controla adorarea fetișurilor în rândurile evreilor. El le-a recomandat cu prudență să nu-și facă nici un soi de imagine care să poată fi consacrată ca fetiș. El s-a explicat fără echivoc: „Tu să nu faci chip cioplit- nici vreo reproducere a ceea ce este sus în ceruri, nici jos pe pământ, nici în apele pământului”. Această poruncă a contribuit mult la întârzierea artei la iudei, dar ea a restrâns adorarea fetișurilor. Dar Moise era prea înțelept pentru a încerca să înlocuiască brusc străvechile fetișuri; el a consimțit deci să plaseze anumite relicve lângă tablele legii din chivot, care era combinarea unui altar al războiului și a unei racle religioase.

88:2.6 (969.4) Cuvintele au devenit în cele din urmă fetișuri, mai ales cele care erau considerate ca venite de la Dumnezeu; în felul acesta, cărțile sacre ale multor religii au devenit închisori fetișiste în care este întemnițată imaginația spirituală a oamenilor. Chiar efortul lui

Moise împotriva fetișurilor a devenit un fetiș suprem; porunca lui a fost folosită pentru a denigra arta și a întârzia bucuria și adorarea frumuseții.

88:2.7 (969.5) În vremuri foarte îndepărtate, cuvântul fetiș al autorității era o *doctrină* inspiratoare de frică, cel mai teribil dintre toți tiranii care aservesc oamenii. Un fetiș doctrinar îl făcea pe un om să se trădeze pe sine însuși și să cadă pradă bigotismului, fanatismului, superstiției, intoleranței și cruzimilor barbare cele mai atroce. Respectul modern față de înțelepciune și față de adevăr denotă că omul abia începe să se elibereze de tendința de a instaura fetișurile până la nivelele superioare de gândire și de raționament. În ceea ce privește acumulările de scrieri fetiș pe care diverse religii le țin drept *cărți sacre*, nu numai că adepții cred că tot ceea ce este în carte este adevărat, dar și că cartea conține tot adevărul. Dacă din întâmplare una dintre aceste cărți sacre vorbește de pământ ca fiind plat, atunci, timp de lungi generații, bărbații și femeile de altfel sănătoși vor refuza să accepte dovezile pozitive că planeta este rotundă.

88:2.8 (969.6) Practica de a deschide una dintre aceste cărți sacre pentru a lăsa ochiul să cadă, la nimereală, pe o pagină a cărei punere în aplicare putea influența importante proiecte și decizii vitale, nu reprezintă nici mai mult nici mai puțin decât un fetișism notoriu. A depune jurământ pe o 'carte sfântă', a jura pe vreun obiect suprem venerat, constituie o formă de fetișism rafinat.

88:2.9 (969.7) Dimpotrivă, există un progres evolutiv real atunci când se trece de la frica fetișistă de resturile de unghii ale unui șef de

sălbatici la adorarea unei superbe colecții de scrisori, de legi, de legende, de alegorii, de mituri, de poeme și de cronici; la urma urmei, aceasta reflectă o înțelepciune morală seculară cernută cel puțin până la epoca colecționării lor sub forma unei 'cărți sacre'.

88:2.10 (970.1) Pentru a deveni fetișuri, cuvintele trebuie să fie considerate ca fiind inspirate. Invocarea scrierilor care erau presupuse de inspirație divină a condus direct la stabilirea *autorității* Bisericii, în vreme ce evoluția formelor civile a condus la înflorirea *autorității* Statului.

3. Totemismul

88:3.1 (970.2) Fetișismul se regăsea în toate cultele primitive de la cea mai veche credință în pietre sacre, trecând prin idolatrie, prin canibalism și prin adorarea naturii, până la totemism.

88:3.2 (970.3) Totemismul este o combinație de practici sociale și religioase. La origine, se credea că se asigurau provizii de hrană prin respectarea animalului totem presupusa fi de origine biologică. Totemurile erau în același timp simbolurile grupurilor și dumnezeul lor. Acest dumnezeu era clanul personificat. Totemismul a fost o fază de încercări de socializare a religiei, care altminteri era personală. Totemul a evoluat în cele din urmă pentru a deveni drapelul, sau simbolul național al unor diverse popoare moderne.

88:3.3 (970.4) Un sac fetiș, un săculeț de medicamente, era o pungă care conținea un sortiment onorabil de articole impregnate de

fantome. Vraciul de altădată nu-și lăsa niciodată sacul, simbolul puterii lui, să atingă solul. Popoarele civilizate ale celui de-al douăzecilea secol veghează ca drapelele lor, emblemele conștiinței naționale, să nu mai atingă solul.

88:3.4 (970.5) Insignele funcțiilor sacerdotale și regale au fost în cele din urmă considerate ca niște fetișuri. Fetișul Statului suprem a trecut prin numeroase faze de dezvoltare, de la clan la trib, de la suzeranitate la suveranitate, de la totemuri la drapele. Regii fetișuri au domnit prin 'drept divin', și au mai prevalat multe alte forme de guvernământ. Oamenii au făcut și din democrație un fetiș - exaltarea și adorarea ideilor oamenilor de rând, atunci când ele sunt calificate colectiv 'opinie publică'. Opinia unui om luată izolat nu se consideră că are o mare valoare, însă, când mulți oameni acționează colectiv în democrație, aceeași judecată mediocră este considerată ca fiind arbitrul justiției și criteriul justeței.

4. Magia

88:4.1 (970.6) Oamenii civilizați atacă, pe calea științei, problemele unui mediu real. Sălbaticii încercau să rezolve, prin magie, problemele reale ale unui mediu iluzoriu de fantome. Magia era tehnica prin care se manipula mediul ipotetic al spiritelor, ale cărui mașinații explicau interminabil inexplicabilul; aceasta era arta de a obține cooperarea voluntară a spiritelor și de a le constrânge să-și

aducă ajutorul involuntar prin folosirea fetișurilor sau a altor spirite mai puternice.

88:4.2 (970.7) Obiectivul magiei, al vrăjitoriei și al necromanției era dublu:

88:4.3 (970.8) 1. Să penetreze viitorul prin clarviziune.

88:4.4 (970.9) 2. Să influențeze favorabil mediul.

88:4.5 (970.10) Scopurile științei sunt identice cu cele ale magiei.

Omenirea progresează de la magie la știință, nu prin meditație și prin rațiune, ci mai degrabă treptat și dureros, printr-o îndelungă experiență. Omul avansează cu spatele către adevăr; el începe în eroare, progresează în eroare și atinge în cele din urmă pragul adevărului. Numai odată cu sosirea metodei științifice, omul a început să meargă privind înainte. Omul primitiv a trebuit însă să experimenteze sau să piară.

88:4.6 (970.11) Fascinația superstițiilor primitive a fost mama curiozității științifice ulterioare. A existat, în aceste superstiții primitive, o emoție dinamică progresistă - frica adăugată curiozității; magia străveche avea o forță motrice progresistă. Aceste superstiții reprezentau ivirea unei dorințe omenești de a cunoaște și de a controla mediul planetar.

88:4.7 (971.1) Dacă magia a avut o asemenea influență asupra sălbaticilor, este pentru că ei nu puteau să priceapă conceptul de moarte naturală. Ideea ulterioară a păcatului originar a ajutat mult la slăbirea influenței magiei asupra rasei, deoarece ea explica moartea naturală. Într-o anumită epocă, nu era un lucru rar să fie văzute zece

persoane nevinovate trimise la moarte pentru că li se atribuia responsabilitatea unei singure morți naturale. Acesta este unul dintre motivele din care popoarele antice nu se înmulțeau mai rapid, și asta este încă adevărat la unele triburi africane. Acuzatul își mărturisea în general vinovăția, chiar dacă era amenințat de moarte.

88:4.8 (971.2) Magia e naturală pentru un sălbatic. S-a crezut că se putea efectiv omorî un inamic prin practici de vrăjitorie asupra părului său tuns sau asupra resturilor lui de unghii. Moartea pricinuită de mușcăturile de șerpi era atribuită magiei vrăjitorului. Faptul că oamenii puteau muri de frică a făcut dificilă combaterea magiei. Oamenii primitivi se temeau atât de tare de magie, încât ea avea realmente un efect mortal, și acest rezultat era suficient pentru a justifica această credință eronată. În caz de eșec, se dădea întotdeauna o explicație plauzibilă; remediul la o magie defectuoasă era un supliment de magie.

5. Farmecele magice

88:5.1 (971.3) Din moment ce fiecare obiect legat de corp era susceptibil de a deveni un fetiș, magia cea mai primitivă era preocupată de păr și de unghii. Secretul care însoțea eliminările corporale s-a născut din teama că un inamic ar putea să pună stăpânire pe ceva provenit din corp și să-l folosească pentru o magie vătămătoare. În consecință, orice excrement al corpului era îngropat cu grijă. Omul se abținea de la scuipatul în public de teama de a lăsa

să fie utilizată saliva într-o magie dăunătoare; scuipatul era întotdeauna acoperit. Chiar și resturile de hrană, veștmintele și ornamentele puteau deveni instrumente de magie. Sălbaticii nu lăsau niciodată resturile de mâncare pe masă; și toate astea erau făcute din frica ca vreun inamic să nu le folosească în rituri magice, iar nu pentru că ei apreciau valoarea igienei acestei practici.

88:5.2 (971.4) Farmecele magice erau compuse dintr-o mare varietate de lucruri: carnea umană, ghearele de tigru, colții de crocodil, semințele de plante otrăvitoare, veninul de șarpe, precum și firele de păr uman. Oasele morților aveau însușiri magice. Chiar și praful de pe urmele de pași putea fi utilizat în magie. Anticii credeau mult în farmecele dragostei. Sângele și alte forme de secreții corporale puteau să asigure influența magică a dragostei.

88:5.3 (971.5) Se presupunea că imaginile erau eficace în magie. Se făceau efigii și, când erau tratate bine sau rău, se credea că aceleași efecte o atingeau și pe persoana reală. Când făceau cumpărături, persoanele superstițioase mestecau o bucățică de lemn tare pentru a înmuia inima vânzătorului.

88:5.4 (971.6) Laptele unei vaci negre era extrem de magic, precum și pisicile negre. Bastonul sau bagheta erau magice din același motiv ca și tobele, clopotele și articulațiile degetelor. Toate obiectele antice erau farmece magice. Practicile unei civilizații noi sau superioare erau privite cu dezgust, din cauza presupusei lor naturi magice rele. Scrierile, tipăriturile și portretele au fost multă vreme luate în considerare din unghiul acesta.

88:5.5 (971.7)

Oamenii primitivi credeau că trebuiau să trateze numele cu respect, în special numele de zei. Numele era considerat ca o entitate, o influență distinctă de personalitatea fizică; el era ținut la mare stimă, în aceeași măsură ca sufletul și ca umbra. Puteai să-ți dai numele ca gaj pentru un împrumut; un om nu mai putea să-și utilizeze numele înainte de a-l răscumpăra, înapoind împrumutul. Astăzi îți semnezi numele pe o recunoaștere a datoriei. Numele persoanelor nu a întârziat să capete importanță în magie. Sălbaticii aveau două nume; cel principal era considerat ca fiind prea sacru pentru a fi utilizat în ocazii obișnuite, de unde și al doilea nume sau numele de fiecare zi - o poreclă. Un sălbatic nu-și spunea niciodată numele străinilor. Orice experiență de natură neobișnuită îl determina să-și schimbe numele; uneori aceasta era un efort pentru a tămădui o boală sau pentru a opri ghinionul. El putea să obțină un nume nou, cumpărându-l de la șeful tribului; modernii încă mai investesc capital în titluri și în grade. Dar, la triburile cele mai primitive, cum sunt boșimani din Africa, numele individuale nu există.

6. Practica magiei

88:6.1 (972.1)

Magia a fost practică prin folosirea baghetelor, a 'riturilor medicale' și a incantațiilor. Tămăduitorii aveau obiceiul să călătorească dezbrăcați. Printre magicienii primitivi, femeile erau mai numeroase decât bărbații. În magie, 'medicină' înseamnă mister,

iar nu tratament. Sălbaticii nu se îngrijeau niciodată pe ei înșiși; ei nu luau niciodată medicamente altfel decât la sfatul specialiștilor în magie. Doctorii vrăjitori ai celui de-al douăzecilea secol reprezintă într-un anumit fel magicienii de altădată.

88:6.2 (972.2) Magia avea o fază publică și o fază privată. Ceea ce înfăptuia vrăjitorul, șamanul sau preotul se presupunea ca fiind destinat pentru binele întregului trib. Vrăjitoarele, vrăjitorii și magicienii executau magia privată, magia personală și egoistă folosită ca metodă coercitivă pentru a atrage răul asupra rivalilor. Conceptul de spiritism dual, de spirite bune și de spirite rele, a dat naștere credințelor ulterioare în magia neagră. Pe măsură ce religia a evoluat, fiecare aplica termenul de magie operațiilor spiritelor străine propriului său cult, și se servea de el și pentru a desemna credințele mai vechi în fantome.

88:6.3 (972.3) Îmbinările de cuvinte, ritualul farmecelor și al incantațiilor, erau extrem de magice. Anumite incantații primitive s-au transformat, în cele din urmă, în rugăciuni. Magia imitativă a fost practică de timpuriu; rugăciunile au fost exprimate prin niște fapte; dansurile magice nu erau nimic altceva decât niște rugăciuni puse în scenă. Rugăciunea a înlocuit treptat magia acompaniere a sacrificiilor.

88:6.4 (972.4) Fiind mai vechi decât cuvintele, gesturile erau cu atât mai sacre și mai magice, și s-a crezut că mimetismul avea o mare putere magică. Oamenii roșii puneau adesea în scenă un dans al bizonului, în care unul dintre ei juca rolul unui bizon, se lăsa prins și asigura astfel succesul vânătorii iminente. Serbările sexuale de Întâi

Mai erau pur și simplu o magie imitativă, un apel sugestiv la pasiunile sexuale ale lumii vegetale. Păpușa a fost mai întâi folosită ca talisman magic de către soțiile suferinde de sterilitate.

88:6.5 (972.5) Magia a fost ramura arborelui religios evolutiv care a purtat în cele din urmă roadele unei epoci științifice. Credința în astrologie a condus la dezvoltarea astronomiei; credința în piatra filozofală a condus la stăpânirea desăvârșită a metalelor, în vreme ce magia numerelor a fondat știința matematicilor.

88:6.6 (972.6) Dar o lume atât de plină de farmece a contribuit mult la distrugerea oricărei ambiții și a oricărei inițiative personale. Roadele muncii suplimentare sau sânguința erau privite ca magice. Dacă un om avea, pe câmpul său, mai multe grâne decât vecinul său, el putea fi târât înaintea șefului și acuzat de a fi atras acest surplus de grâne din câmpul vecinului său mai leneș. Într-adevăr, în vremurile barbariei, era periculos să știi prea mult; riscai întotdeauna să fi executat ca practicant al artei negre.

88:6.7 (972.7) Treptat, știința înlătură din viață caracterul de joc al hazardului. Însă, dacă metodele moderne de educație ar eșua, s-ar produce o întoarcere aproape imediată la credințele primitive în magie. Superstițiile zăbovesc încă în mintea multora dintre persoanele așa zis civilizate. Limbajul conține numeroase expresii fosile care atestă că rasa s-a cufundat multă vreme în magia superstițioasă, expresii precum: fermecat, născut în zodie rea, posedare, inspirație, a face să dispară ca prin farmec, ingeniozitate, încântare, încremenit, trăsnet, picat din cer și împietrit. Există ființe

umane inteligente care mai cred încă în noroc, în deochi și în astrologie.

88:6.8 (973.1) Magia antică a fost crisalida științei moderne, indispensabilă la vremea ei, dar de acum înainte inutilă. Și astfel himerele superstiției ignorante au frământat mintea primitivă a oamenilor, până când s-au putut naște conceptele științei. Astăzi, Urantia este la revărsatul zorilor acestei evoluții intelectuale. Jumătate din lume este avidă după lumina adevărului și după faptele descoperirii științifice, în timp ce cealaltă jumătate lânzește sub imperiul superstițiilor antice și al unei magii cu greu deghizate.

88:6.9 (973.2) [Prezentat de o Strălucitoare Stea de Seară din Nebadon]